ПІВНІЧНА АМЕРИКА 04.11.2024 | Райнгард Крумм

Фінальний відлік

Гарріс надихає, Трамп ображає – і все ж перегони залишаються відкритими. Три причини, через які демократи не мають значної переваги.

Що відбувається у Сполучених Штатах Америки? Лише за кілька днів до виборів перегони за найвищу політичну посаду, президентство, залишаються повністю відкритими. І це попри те, що кандидат від республіканців і засуджений злочинець Дональд Трамп веде кампанію, абсолютно відірвану від актуальних політичних питань. Ба більше, він ображає свою суперницю в раніше немислимих масштабах. Нещодавно він навіть послався на розмір статевого органу відомого гольфіста як на символ своєї мужності та, відповідно, сили. Крім того, Трамп безсовісно бреше, губиться під час передвиборчих виступів або просто вмикає музику, замість того щоб вести дискусії по суті.

Тим часом Камала Гарріс, кандидатка від демократів, зосереджується на конкретних темах майбутнього США, особливо на економіці та правах на аборт. Свою оптимістичну кампанію вона веде з енергією та радістю – принаймні, саме таке враження вона справляє. Її підтримують і зірки, як-от Стіві Вандер, Брюс Спрінгстін і Бейонсе, і політичні діячі-демократи, як-от Барак і Мішель Обама. Стадіони на її заходах заповнені вщерть, як і її передвиборчий фонд.

То чому ж Гарріс ненабагато випереджає Трампа, і чому він незначно поступається їй? Чому дві великі ліберальні газети – Washington Post і Los Angeles Times – не підтримують Гарріс публічно? Тільки через економічні інтереси власників? Причини різні, ось три основні.

По-перше, у цій передвиборчій кампанії правда, здається, майже втратила своє значення. Так, республіканський кандидат у віцепрезиденти Дж. Д. Венс виправдовує заяви Трампа про те, що мігранти їдять собак і кішок, аргументуючи це тим, що для викриття недоліків правдивість не важлива. Хоча великі загальнонаціональні телеканали, як і раніше, намагаються висвітлювати події на основі фактів, соціальні мережі та регіональні ток-шоу ламають усі бар'єри. Сильні думки затребувані, а брехня часто ще більше. Правда не має

значення.

По-друге, на відміну від Гарріс, Трамп протягом десятиліть був відомою фігурою в США. Він потрапив у заголовки газет ще в 1980-х роках, коли вступив у конфлікт із популярним мером-демократом Едом Кохом. Нью-йоркська бульварна преса завжди цінувала ексцентричного і рішучого бізнесмена, який, незважаючи на поразки, завжди піднімався. Ця суміш стійкості та відкритості цінується у США. Його телешоу *The Apprentice*, яке йшло по всій країні з 2004 до 2017 року, зробило його таким же відомим, як Міккі Маус. Водночас для багатьох американців не зовсім зрозуміло, за що виступає Гарріс.

З одного боку, це пов'язано з тим, що Гарріс не проводила власної передвиборчої кампанії, а як віцепрезидентка замінила літнього президента. Влітку демократи вирішили, що внутрішньопартійні вибори занадто ризиковані так близько до виборів. З іншого боку, Гарріс на своїй нинішній посаді віцепрезидентки здавалася багатьом невиразною. Її політична кар'єра, здається, пройшла через три етапи: прогресивні погляди, які вона підтримувала 2019 року і зазнала з ними невдачі; потім роль лояльної прихильниці Байдена; і тепер спроба дистанціюватися від Байдена і представити себе як молодшу альтернативу Трампу.

Гарріс вдалося надолужити відставання Байдена від Трампа, що є чудовим досягненням, особливо для жінки та небілої кандидатки. Її успіх аж ніяк не є очевидним і викликає критику в деяких чоловіків, особливо серед чорношкірих і латиноамериканців. Ці упередження часто сильніші, ніж расистські висловлювання Трампа на адресу тих самих груп. Це, ймовірно, також пояснює стагнацію її рейтингів.

По-третє, ключові групи виборців, які традиційно підтримували демократів, дедалі більше в них сумніваються і стають відкритішими для підтримки Трампа. Серед них каліфорнійські техномільярдери – насамперед Ілон Маск, який відкрито підтримує кампанію Трампа. Вони навіть змогли висунути одного з них, Джей Ді Венса, кандидатом у віцепрезиденти. Чорношкірі, латиноамериканці та робітники, навіть серед профспілок, дедалі більше симпатизують Трампу. Особливо багато чоловіків із цих груп відчувають себе залученими до «тестостеронного ветерана» Трампа. Незважаючи на опрацьовану та інклюзивну політику адміністрації Байдена й особисту підтримку Байденом страйкуючих профспілкових активістів в автомобільній промисловості, багато хто дедалі частіше очікує від демократів меншого.

Багато виборців Трампа вважають, що демократи переважно представляють інтереси міської еліти, ігноруючи потреби трудящих середнього та нижчого класів. Це відчуття тягнеться до президентства Білла Клінтона, коли інтереси акціонерів стали важливішими за інтереси працівників. Однак розрив між продуктивністю, що зростає, і стагнуючою заробітною платою сягає корінням ще далі, за часів правління президента-республіканця Рональда Рейгана. Прогресивні економісти пов'язують цей розвиток зі зростанням могутності компаній і зниженням впливу профспілок.

Насправді економічно США перебувають у прекрасному становищі. Вони виробляють половину загального ВВП країн G7, залучають значну частку світових прямих інвестицій і приділяють більше уваги новим технологіям, ніж ЄС. З 2020 року їхнє економічне зростання становить близько 10 відсотків – цифри, які в Німеччині та інших країнах ЄС навряд чи досяжні. Проте молодь розчарована. Вона дедалі частіше бачить загрозу «американській мрії».

Особливо страждає молоде покоління 17-18-річних. Нещодавній звіт The Atlantic показав, що лише 27 відсотків вважають американську політичну систему провідною у світі, тоді як на початку 1980-х цей показник становив майже 70 відсотків. Троє з чотирьох представників покоління Z (народжених у період з 1995 до 2012 року) вважають, що політична система терміново потребує серйозних реформ, а дві третини не вважають США справедливим суспільством.

Тим часом під час передвиборчої кампанії обидві партії та їхні провідні кандидати не мають змоги запропонувати фундаментальних відповідей на ці соціально-політичні виклики – такі, як втрата довіри до демократії та соціальна несправедливість. До того ж поки що навіть не проглядаються контури можливих рішень. Трамп робить ставку на політику, яка прославляє минуле, але мало може бути застосована до сьогоднішньої Америки. Гарріс, принаймні, намагається, обіцяючи пом'якшити симптоми соціальної несправедливості, не називаючи, втім, її причин. У виборців, які вагаються, це створює враження безпорадності.

Для частини з них абсолютно не має значення, що програма фонду Heritage Foundation, тісно пов'язана з Трампом і запланована на 2025 рік, є небезпечною, оскільки ставить під загрозу демократичний поділ влади на користь суперпрезидента. Більшість, імовірно, її все одно не прочитає, а інші стверджуватимуть, що необхідний радикальний зсув, щоб повернути США на правильний шлях.

Незважаючи на патову ситуацію, яка, ймовірно, вирішиться лише за кілька днів після виборів із перемогою однієї сторони та поразкою іншої, обидві сторони все ж мають шанси на впевнену перемогу. Кілька тисяч виборців у семи спірних штатах – Аризоні, Джорджії, Мічигані, Неваді, Північній Каролiні, Пенсільванії та Вісконсині – можуть показати явний результат, що не відображатиме розбіжностей у країні з приводу її майбутнього.

Райнгард Крумм

Д-р Райнгард Крумм (Reinhard Krumm) очолює представництво Фонду ім. Фрідріха Еберта у Вашингтоні. Раніше він очолював представництво в країнах Балтії в Ризі, Регіональний офіс заради Співпраці та Миру в Європі (ROCPE) у Відні, був керівником відділу Фонду в Центральній і Східній Європі в Берліні, а до цього - главою представництв у Центральній Азії та Росії. Він писав для багатьох німецьких ЗМІ, зокрема був кореспондентом Deutsche Presse Agentur і Der Spiegel.